

До спеціалізованої вченої ради Д 08.727.02
у Дніпропетровському державному
університеті внутрішніх справ
49000, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26

В І Д Г У К

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Діхтієвського Петра Васильовича – на дисертацію Городецької Ірини Альбінівни на тему: «Адміністративно-правове регулювання охорони, використання і відтворення тваринного світу України», подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Актуальність теми дисертаційного дослідження не викликає сумнівів та обумовлюється щонайменше декількома позиціями.

По-перше – це необхідність вирішення значної кількості існуючих сьогодні проблем у сфері охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів, у тому числі тваринного світу. Тваринний світ, як відомо, є одним із найуразливіших компонентів навколишнього природного середовища та виконує у життєдіяльності людини й розвитку суспільства важливі функції, адже виступає необхідним компонентом у мережі екологічних систем, невід’ємною ланкою у процесі кругообігу речовин та енергії природи, який активно впливає на функціонування природних угруповань, структуру і природну родючість ґрунтів, формування рослинного покриву, біологічні властивості води та якість навколишнього природного середовища.

По-друге – це низький рівень ефективності адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у галузі охорони й використання тваринного світу, що, в свою чергу, унеможливує забезпечення належного

підґрунтя для подальшого сталого розвитку суспільних відносин у досліджуваній сфері.

По-третє, попри значну увагу вітчизняних учених до проблематики становлення та розвитку правових основ регулювання відносин у галузі охорони навколишнього природного середовища в Україні, забезпечення екологічної безпеки, питання адміністративно-правового регулювання охорони, використання й відтворення тваринного світу до цього часу не отримали комплексного висвітлення в правових дослідженнях.

Додатково актуальність обраного дисертантом напряму дослідження підтверджується тим, що тема дисертації відповідає вимогам Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», основним положенням Концепції Загальнодержавної програми збереження біорізноманіття на 2005–2025 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2004 р. № 675-р. та Конвенції про охорону біологічного різноманіття, ратифікованої Законом України від 29 листопада 1994 р., Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 р. № 616-р.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації можемо вважати цілком достатнім. Обґрунтованість наукових положень дисертаційної роботи та достовірність отриманих результатів підтверджені комплексним використанням різноманітних методів дослідження, що дало змогу якісно проаналізувати теоретичні та практичні питання адміністративно-правового регулювання в галузі охорони, використання й відтворення тваринного світу в Україні. Зокрема, застосування діалектичного, формально-логічного, системного, структурного, функціонального та інших методів (с. 8-10), а також значної кількості наукової літератури, вітчизняного й зарубіжного законодавства, дозволило забезпечити достовірність наукових результатів,

викладених у дисертації.

Дисертаційна робота відзначається помітною методологічною культурою, високим рівнем наукових узагальнень, системним підходом до аналізу предмета дослідження, логічністю та послідовністю у досягненні його мети. У ній висвітлено широке коло нових проблем і оригінальних авторських підходів до їх вирішення.

Результати дисертаційного дослідження апробовані на сімнадцяти науково-практичних конференціях. Також, матеріали дисертації використовуються у науково-дослідній діяльності, про що свідчать акти впровадження Національного університету біоресурсів і природокористування України від 28.08.2018 р. та Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя від 18.09.2018 р., правотворчій діяльності – акт впровадження Департаменту агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації від 01.10.2018 р., правозастосовній діяльності – акт впровадження державного підприємства «Ніжинське лісове господарство» Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства Державного агентства лісових ресурсів України від 5.10.2018 р., навчальному процесі – акти впровадження Національного університету біоресурсів і природокористування України від 05.09.2018 р. та Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя від 18.09.2018 р.

Вищевказане дає підстави стверджувати, що сформульовані в дисертації наукові положення, висновки і рекомендації мають достатню міру обґрунтованості та достовірності.

Наукова новизна одержаних результатів, насамперед, полягає в тому, що вперше у вітчизняній адміністративно-правовій науці сформовано концептуальні теоретичні засади адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу в Україні, що являють собою систему взаємопов'язаних між собою якісно нових наукових поглядів щодо сутності, механізму та основних

складових правового регулювання у цій сфері, забезпечення попередження правопорушень і протидії протиправним діянням, що посягають на ці відносини. Новизна дисертації проявляється як у підході до досліджуваних проблем, так і в запропонованому способі розв'язання конкретних теоретико-прикладних завдань.

Методологічно виправданим є те, що у *першому розділі* свого дослідження І.А. Городецька розглядає суспільні відносини у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу у системі об'єктів правового регулювання, вказуючи на їх характерні ознаки і лише після цього переходить до теоретико-прикладних аспектів адміністративно-правового регулювання цих відносин. У першому підрозділі цього розділу здобувачем на підставі проведеного аналізу законодавства та наукових підходів до розуміння поняття «тваринний світ» запропоновано власне визначення цього поняття та з'ясовано основні системні аспекти, що розкривають його зміст (с. 30). Обґрунтовано, що «охорону тваринного світу», «використання тваринного світу», «відтворення тваринного світу» у правовому (теоретичному й діяльнісному) аспекті слід розглядати як взаємозалежні складові органічної системи (галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу), інтегративний зв'язок між якими дозволяє повною мірою розкрити специфічні риси (ознаки) системи (с. 37). Визначено характерні ознаки досліджуваних відносин як об'єкта правового регулювання (с. 47-48).

Зважаючи на те, що осягнення сутності явища, яке становить предмет дослідження, є найголовнішим і домінантними завданням будь-якої науково-дослідної діяльності, на особливу увагу заслуговує зміст другого підрозділу першого розділу, в якому здобувачем виявлено сутність адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу (с. 65). Слід зазначити, що дисертант вдало та всебічно обґрунтувала свою позицію, що стало можливим, у тому числі, шляхом використаного нею, у процесі дослідження, авторського підходу до обраної тематики. Крім того, з'ясування внутрішньої глибинної складової

адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу та зовнішнього виявлення сутності таких процесів (ознак), дозволило авторові сформулювати визначення цього поняття (с. 71).

Заслуговує на увагу зміст *другого розділу* дисертаційної роботи, в якому досліджується механізм адміністративно-правового регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу в Україні. Автором, на підставі глибокого аналізу існуючих у сучасній правовій науці дискусійних питань, які мають місце при осмисленні механізму адміністративно-правового регулювання, сформульовано власну позицію щодо його впливу на правовий рівень таких відносин у досліджуваній галузі (с. 87), а також ґрунтовно охарактеризовано його основні складові частини (елементи) (підрозділи 2.2, 2.3, 2.4). При цьому, безсумнівною перевагою дисертації є те, що адміністративно-правові норми, адміністративні правовідносини та інші засоби правового впливу на досліджувані суспільні відносини, розглядаються автором не ізольовано, а з точки зору їх функціонального призначення у механізмі адміністративно-правового регулювання та взаємозв'язку між собою.

Позитивної оцінки заслуговує визначення системи суб'єктів адміністративно-правового регулювання в галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу в Україні (с. 122-123). Особлива увага в роботі приділена аналізу повноважень та компетенції органів державної влади загальної та спеціальної компетенції, органів місцевого самоврядування, недержавних інституцій, що мають делеговані державою владні повноваження. Як наслідок, визначено наявні недоліки та напрями вдосконалення функціонування системи державного (публічного) управління та регулювання в цій галузі (с. 139-140).

У межах *третього розділу* дисертації на підставі аналізу організаційно-структурної побудови та компетенції уповноважених центральних органів виконавчої влади щодо державного контролю за охороною, використанням і

відтворенням тваринного світу, насамперед, суб'єктів спеціальної компетенції – Держекоінспекції, Держлісагентства, Держрибагентства, а також правових актів щодо впровадження та реалізації процесу реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, започаткованого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 р. № 616-р, автором були визначені основні групи причин, що призвели до проблеми незадовільного рівня здійснення державного контролю та моніторингу в досліджуваній галузі (структурно-функціонального характеру, інформаційного характеру, ресурсно-забезпечувального характеру), а також першочергові напрями підвищення ефективності державного контролю у цій галузі (с. 196-197).

Цікавими для вітчизняної науки адміністративного права є результати дослідження, висвітлені у підрозділах 3.2 та 3.3. Зокрема, здійснено ґрунтовний аналіз категорій «адміністративний примус» та «адміністративна відповідальність», виокремлено їх основні риси, сформульовано низку наукових положень, що поглиблюють наукові підходи до розуміння їх сутності (с. 212-213, 219-220, 235-238, 242-243, 285). Визначено особливості адміністративного примусу та адміністративної відповідальності в галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу, сформульовано відповідні поняття (с. 220, 243-244).

Значний інтерес представляє *четвертий розділ* дисертаційної роботи, в якому автором здійснено комплексну та ґрунтовну характеристику адміністративно-правового регулювання відносин у галузі охорони і використання тваринного світу в Республіці Білорусь, Республіці Казахстан, Республіці Молдова та виявлено позитивні аспекти досвіду цих країн, які слід враховувати в процесі пошуку шляхів удосконалення такого регулювання в Україні (с. 298-299, 310, 322-323). Заслужують на підтримку запропоновані здобувачем напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання в галузі охорони, використання і відтворення

тваринного світу в Україні (с. 326) та шляхи їх реалізації (с. 328, 335-336, 341).

У практичній площині інтерес становлять сформульовані дисертантом пропозиції щодо внесення змін і доповнень до низки нормативно-правових актів, якими регулюються суспільні відносини у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу (с. 37, 137, 286-287).

Робота містить крім того й інші цікаві та корисні положення та висновки, які представляють незаперечну цінність для сучасної юридичної науки та практики.

Викладене дозволяє стверджувати, що дисертація Городецької Ірини Альбінівни є науковомістким, інноваційним дослідженням, результативність якого виявилася в отриманні нових науково обґрунтованих результатів.

Наукова і практична цінність отриманих результатів.

Висунуті та обґрунтовані дисертантом положення та рекомендації мають значну наукову цінність, оскільки спрямовані на вирішення низки існуючих проблем адміністративно-правового регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу в Україні та його вдосконалення.

Практичне значення отриманих результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що сформульовані в ньому положення, зроблені узагальнення, висновки та пропозиції мають загальнотеоретичне та прикладне значення для науки адміністративного права і процесу, правотворчої та правозастосовної діяльності суб'єктів, що здійснюють управління та регулювання в галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу, у навчальному процесі.

Повнота викладу результатів дослідження у публікаціях. Основні теоретичні висновки і практичні рекомендації, що містяться у дисертації, знайшли висвітлення у 46 наукових працях, у т. ч. 1 одноосібній монографії, 23 статтях у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку, 18 із них – у вітчизняних фахових виданнях, що включені до міжнародних

наукометричних баз даних, 5 статтях – у наукових періодичних виданнях інших держав, а також у 17 тезах науково-практичних конференцій.

Зміст дисертації Городецької Ірини Альбінівни відповідає обраній темі, характеризується логічністю та комплексністю. Дисертація оформлена відповідно до вимог, встановлених для дисертаційних робіт. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Городецької Ірини Альбінівни, варто звернути увагу на окремі положення дисертації, що мають дискусійний характер, потребують більш глибокого дослідження, додаткових пояснень та уточнень:

1. Аналіз повноважень і компетенції суб'єктів адміністративно-правового регулювання в галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу дозволив авторів виявити проблемні питання, які вказують на низьку ефективність системи державного (публічного) управління та регулювання в цій галузі, дублювання повноважень органів адміністрування спеціальної компетенції в досліджуваній галузі та відсутності чіткого розмежування природоохоронних і господарських функцій (с. 139). Разом з тим, дисертантом не конкретизовано – які саме повноваження дублюються.

2. На с. 172-175 автором приділено увагу дискусійній проблемі співвідношення та розмежування контролю та нагляду у публічному управлінні, але не запропоновано власного бачення шляхів її вирішення.

3. У підрозділі 3.1 «Державний контроль у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу: сучасний стан і перспективи реформування» дисертанткою висувається теза про те, що «досягнення очікуваних результатів (переваг), задекларованих в Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, можливе лише за умови детального планування її реалізації, узгодженого (системного, послідовного) механізму дій усіма учасниками процесу реформування, належного фінансового забезпечення»

(с. 197). Під час захисту дисертації бажано б отримати належну аргументацію на підтримку такої позиції.

4. До вагомих результатів рецензованої роботи безумовно слід віднести запропоновані дисертантом напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання в галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу та шляхи їх реалізації. Зокрема, на думку автора, підвищення рівня ефективності нормативно-правової бази адміністративно-правового регулювання в досліджуваній галузі, можливе, з-поміж іншого, шляхом «систематизації законодавства і приведення його у відповідність з міжнародними нормами та зобов'язаннями України» (с. 335). Разом із тим, варто зауважити, що практичним аспектам адаптації українського законодавства до вимог ЄС не приділено належної уваги у дисертації.

5. У дисертаційній роботі міститься значна кількість висновків і пропозицій, які не знайшли відображення в авторефераті, що суттєво вплинуло б на його змістовне наповнення.

6. Дисертаційне дослідження могло стати більш якісним та змістовним за умови, що автор приділив би увагу питанню запобігання корупційним проявам у досліджуваній галузі щодо охорони, використання і відтворення тваринного світу.

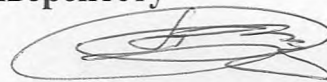
Проте, наведені дискусійні положення ніяк не впливають на високу оцінку проведеного дисертаційного дослідження, не знижують його наукової цінності та практичного значення. Висловлені зауваження лише підтверджують самостійний творчий характер роботи, її змістовність і оригінальність.

ВИСНОВОК:

Підсумовуючи викладене, слід відзначити, що дисертаційне дослідження Городецької Ірини Альбінівни «Адміністративно-правове регулювання охорони, використання і відтворення тваринного світу України» є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують наукову проблему щодо подальшого розвитку концептуальних теоретичних засад адміністративно-правового регулювання в галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу в Україні, а також формулюванні науково-обґрунтованих висновків і пропозицій щодо його розвитку й удосконалення, яка має істотне значення для науки адміністративного права. Дисертація відповідає пп. 9, 10, 12, 13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор – Городецька Ірина Альбінівна на підставі прилюдного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор
професор кафедри адміністративного права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

П. В. Діхтієвський

Підпис засвідчую
Вчений секретар НДЧ
КАРАУЛЬНА Н. В.

13.04.2019р.